

Віктор Вікторович ЗАВІРЮХА*(Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків)*

ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ОСІБ, ЯКІ ВІДБУВАЮТЬ КРИМІНАЛЬНІ ПОКАРАННЯ

У статті встановлено, що неправомірна поведінка тих суб'єктів, які мають забезпечувати права засуджених, має особливо небезпечний характер, оскільки сприяє озлобленню останніх, їх зневіри не лише до представників держави, але й до таких категорій, як «людяність», «гідність», «права людини» тощо. Все це сприяє збільшенню ризиків подальшої протиправної поведінки та зниженню можливостей для повної ресоціалізації осіб, що відбувають кримінальні покарання.

Зазначено, що зміст забезпечення прав осіб, які відбувають кримінальні покарання, складають різноманітні заходи, які спрямовані на створення можливостей для безперешкодної реалізації цих прав. До кола відповідних заходів віднесено: по-перше, чітке законодавче визначення обсягу прав; по-друге, наявність процесуальних механізмів реалізації таких прав; по-третє, визначення способів моніторингу та нагляду щодо реалізації особами, які відбувають покарання, своїх прав; по-четверте, доступні та ефективні засоби та форми захисту означених прав; по-п'яте, визначення позитивної та ретроспективної відповідальності уповноважених на забезпечення реалізації цих прав суб'єктів.

Аргументовано, що особливостями забезпечення прав осіб, які відбувають кримінальні покарання, є: по-перше, специфічний склад самих прав (права людини та громадянина, що необмежені законом та вироком суду, а також специфічні права особи, як такої, що відбуває певний вид покарання); по-друге, наявність підвищених ризиків порушення таких прав; по-третє, участь у цьому процесі спеціальних суб'єктів, діяльність яких спрямована на додержання саме прав осіб, які відбувають кримінальні покарання.

Ключові слова: права, інтереси, кримінальне покарання, кримінальне законодавство.

Постановка проблеми. Перебування у місцях позбавлення волі не скасовує базових прав людини, а лише обмежує їх у рамках, визначених законом і необхідних для досягнення цілей покарання. Повага до гідності засуджених, гарантії їх права на охорону здоров'я, освіту, правову допомогу та належні умови утримання не лише забезпечують відповідність міжнародним стандартам, а й формують підґрунтя для успішної ресоціалізації у майбутньому. Нехтування цими правами може призвести до дегуманізації кримінально-виконавчої системи, відтворення злочинності та

порушення принципу верховенства права. А відтак, забезпечення прав осіб, які відбувають кримінальні покарання, є важливим завданням сучасної правової держави, адже саме ставлення суспільства до таких осіб відображає рівень демократичності та гуманності держави та суспільства.

Окремі проблемні питання, пов'язані із забезпеченням прав осіб, які відбувають кримінальні покарання, у своїх наукових працях розглядали: Н. І. Бурятинська, О. В. Гальцова, З. В. Зарадюк, Я. Я. Мельник, О. С. Почанська, М. В. Романов, Б. М. Телефонко та багато інших. Втім, незважаючи на значний теоретичний доробок, на сьогоднішній день додаткового опрацювання потребує вивчення питання змісту та особливостей забезпечення прав осіб, які відбувають кримінальні покарання.

Мета статті полягає у тому, щоб розкрити зміст та узагальнити особливості забезпечення прав осіб, які відбувають кримінальні покарання. Для досягнення вказаної мети необхідно вирішити наступні завдання: з'ясувати сутність поняття «права громадян»; визначити коло суб'єктів, які мають забезпечувати права засуджених; розкрити особливості забезпечення прав досліджуваної категорії осіб.

Виклад основного матеріалу. Починаючи наукове дослідження відзначимо, що говорячи про забезпечення прав осіб, які відбувають кримінальні покарання, доцільно, насамперед, окреслити коло таких прав. Так, на думку З. В. Зарадюк, права і обов'язки засуджених можна поділяти на дві групи: 1) права та обов'язки загальні для всіх громадян України (серед яких авторка називає конституційні та цивільні) та 2) права та обов'язки спеціальні, тобто характерні тільки для осіб, які відбувають покарання. Причому обсяг цих прав і обов'язків може змінюватися в залежності від поведінки засудженого. Загальні права і обов'язки регламентовані адміністративним, трудовим та іншим законодавством, а спеціальні – кримінально-виконавчим законодавством¹.

М. В. Романов вважає, що структура прав засудженого складається з двох елементів – статусоутворюючі (такі права (зокрема), які наявні лише у засудженої особи і які беззаперечно «позначають» таку особу як засуджену) та інші права засудженого. До інших автор відносить права, які мають не лише засуджені, а й будь-які особи, але які мають певну специфіку реалізації в умовах відбування кримінального покарання. Розуміння цих складових дозволить більш чітко усвідомлювати правовий статус засудженого і звертатися до належних правових механізмів реалізації того або іншого права засудженої особи. Крім того, усвідомлення наявності у засудженого інших прав наводить певний «місток» на волю, пов'язує засудженого з вільними (не засудженими особами) і перешкоджає поглибленню стигматизації та відокремлення засудженого від інших членів суспільства².

¹ Зарадюк З. В. Правовий статус засуджених: навчально-методичні рекомендації для студ. юридичного факультету. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. 2022. С. 11.

² Романов М. В. Права засудженого. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 4. С. 353. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9d8fc1a4-bda9-4144-93fa-56a96011d8f1/content>

Визначені М. В. Романовим «інші права» варто назвати загальними правами, які засуджені до кримінального покарання особи реалізують з урахуванням його специфіки. У першу чергу мова йде про права, визначенні Основним Законом України. Так, серед конституційних прав, які зазнають обмеження, О. О. Вдовичен називає такі: 1) обмеження таємниці листування, телефонних розмов та іншої кореспонденції. У місцях позбавлення волі телефонувати можна лише під контролем адміністрації, листи до засуджених також переглядаються; 2) обмеження права вільно збирати, зберігати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб. Під час відбування покарання засуджені можуть зберігати лише підручники, навчальне приладдя, періодичні видання (зокрема релігійні), в кількості до 10 примірників; 3) обмеження права пересування, права вибору місця проживання; 4) обмеження права проведення мітингів, зборів і демонстрацій; тощо¹. Отже, названі обмеження не є доволі суттєвими і особи, які відбувають кримінальні покарання, повинні бути забезпечені можливостями для реалізації інших природних прав.

Як справедливо наголошує О. С. Почанська, природні (фізичні) права людини характеризуються такими ключовими рисами, як невід'ємність (права належать кожній людині з моменту народження, незалежно від держави і не пов'язані із громадянством), невідчужуваність (за відсутності цих прав людина буде позбавлена можливості повноцінно існувати), а також загальний (універсальний) характер (права стосуються усіх людей без винятку і пов'язані із забезпеченням життєво необхідних для людини цінностей). Система природних (невід'ємних) прав і свобод особи, яка відбуває кримінальне покарання, зазнає суттєвих змін, які виявляються у тому, що держава, беручи на себе зобов'язання із забезпечення безпеки, захисту життя і здоров'я засудженого, водночас у тій чи іншій мірі обмежує вільний вибір його поведінки. Виконання кримінального покарання у вигляді позбавлення волі не тільки певним чином змінює зміст фізичних (природних) прав та свобод засудженої особи, але й покладає на державу відповідні зобов'язання щодо правового забезпечення прав кожного засудженого, який утримується у кримінально-виконавчій установі². Отже, обов'язок держави – це непорушність основних прав людини, їх гарантування у визначеному законом обсязі всім членам українського суспільства.

Окрім загальних прав людини і громадянина, що можуть бути обмежені кримінальним покаранням, засуджені набувають додаткових прав:

- по-перше, які дозволяють їм реалізовувати обсяг своїх прав, що не обмежені відповідним кримінальним покаранням, наприклад, право: на

¹ Вдовичен О. Права людини в місцях позбавлення волі під час воєнного стану. *Юридична Газета*. 2024. № 9–10. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/prava-lyudini-v-miscyah-pozbavleniya-voli-pid-chas-voennogo-stanu.html>.

² Почанська О. С. Особливості адміністративно-правового забезпечення фізичних (природних) прав і свобод громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні // Актуальні питання функціонування системи кримінальної юстиції України. Харків. 2020. С. 9.

охорону здоров'я в обсязі, встановленому Основами законодавства України про охорону здоров'я, за винятком обмежень, передбачених законом; на соціальне забезпечення, у тому числі й на оформлення пенсій, відповідно до законів України; на оплачувану працю; на здійснення свободи сповідувати будь-яку релігію або виражати переконання, пов'язані із ставленням до релігії, у тому числі на вільний вибір і допуск священнослужителя для відправлення релігійних таїнств і обрядів, за винятком встановлених законодавством обмежень¹);

- по-друге, права, пов'язані із захистом своїх законних інтересів, а саме: звертатися відповідно до законодавства з пропозиціями, заявами і скаргами до адміністрації органів і установ виконання покарань, їх вищестоящих органів, до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Європейського суду з прав людини, а також інших відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна, до уповноважених осіб таких міжнародних організацій, суду, органів прокуратури, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань; давати пояснення і вести листування, а також звертатися з пропозиціями, заявами і скаргами рідною мовою; право на отримання інформації про свої права і обов'язки, порядок та умови виконання та відбування призначеного судом покарання; отримувати у встановленому законом порядку передачі (окрім речей, що засудженим заборонено мати при собі законом, зокрема зброї, наркотичних або психотропних речовин, прекурсорів); на належне матеріально-побутове забезпечення; на отримання копій документів з їхніх особових справ та інших, пов'язаних з реалізацією їхніх прав, документів у порядку, встановленому Міністерством юстиції України; звертатися до суду через адміністрацію установи виконання покарань із заявами про надання копій матеріалів кримінального провадження, у тому числі в електронній формі. Засуджені не можуть бути піддані медичним або іншим подібним дослідженням незалежно від їх згоди²).

Отже, насамперед, забезпечення прав таких осіб полягає у чіткому законодавчому їх визначенні. Права та обов'язки осіб, що відбувають кримінальні покарання, складають основу їх правового статусу. Як підкреслює Б. М. Телефонко, закріплення правового статусу засуджених визначає одночасно встановлення меж і форм діяльності персоналу органів і установ виконання покарань, іншими словами – гарантію забезпечення законності в його діяльності. Ступінь регламентації статусу засуджених, обсяг каральних правообмежень, які на них поширюються, суттєво відрізняються залежно від виду покарання³. Таким чином, нормативно-правове визначення прав осіб, що відбувають кримінальні покарання, є

¹ Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15/conv#n32>.

² Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15/conv#n32>.

³ Телефонко Б. М. Міжнародні стандарти забезпечення прав засуджених. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 488. URL: http://lsej.org.ua/12_2022/115.pdf.

запорукою встановлення напрямків діяльності та меж відповідальності суб'єктів, які мають їх забезпечувати.

Основні права засуджених визначені у нормах Конституції, кримінально-виконавчого, цивільного, трудового та іншого законодавства. Разом із цим, значна кількість дослідників акцентує увагу на недоліках правового регулювання цих прав. Так, В. В. Василик наголошує на тому, що нині існує велика кількість чинних правових положень, які регулюють і гарантують право засуджених на працю, проте досі належним чином не узгоджені між собою і які суперечать положенням Основного Закону та світовим стандартам дотримання прав людини¹.

Варто зауважити, що самі по собі права не можуть бути реалізовані поза межею певних процедур. Наприклад, право засуджених подавати пропозиції, заяви та скарги в усній чи письмовій формі від свого імені реалізується через певний нормативно визначений порядок. Правилами внутрішнього розпорядку установ виконання покарань встановлено, що письмові пропозиції, заяви та скарги направляються за належністю через адміністрацію установи виконання покарань. Вони реєструються в канцелярії установи виконання покарань і не пізніше ніж у триденний строк відправляються адресатам. Пропозиції, заяви та скарги, адресовані до державних органів і громадських організацій та посадовим особам, адміністрація установи виконання покарань супроводжує листами. До звернень з питань помилування, а також переведення до інших установ виконання покарань додаються довідки-характеристики на осіб, які їх подали. Щодо пропозицій, заяв та скарг, адресованих до державних органів, громадських організацій та посадовим особам, з питань, які не входять до їхніх повноважень, особі, що їх подала, рекомендується їх переадресувати за належністю. Якщо засуджений наполягає на відправленні пропозицій, заяв та скарг до визначеного органу, вони направляються адресату. Пропозиції, заяви та скарги, у яких є нецензурні вислови адресатам, погрози на їх адресу або на адресу їхніх близьких родичів, не відправляються. Такі листи долучаються до особової справи засудженого, а особа, яка їх направила, притягується до відповідальності. Відповіді про результати розгляду пропозицій, заяв та скарг оголошуються засудженому під підпис при надходженні, але не пізніше ніж у триденний строк і долучаються до особової справи засудженого². Поряд із доволі детальною регламентацією окремих прав засуджених, досить багато процесуальних питань втілення законних інтересів таких осіб не знаходять чіткого вираження у законодавстві.

Зокрема, в умовах воєнного стану, на справедливе зауваження Української Гельсінської спілки з прав людини, важливим є також

¹ Василик В. Регулювання права на працю громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 2. 2021. С. 220.

² Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань : наказ Міністерства юстиції України від 28.08.2018 р. № 2823/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text>.

об'єктивне інформування засуджених щодо оперативної обстановки в країні, підтримка контактів із рідними, а також доведення до засуджених умов та порядку можливого вступу до сил національного спротиву після звільнення з установи виконання покарань. Відтак, керівництво установ повинно створювати відповідні умови та докладати зусиль для того, щоб навіть у воєнний час засуджені мали змогу підтримувати зв'язки з родичами та отримувати актуальну інформацію від офіційних джерел. Засудженим повинна надаватися необхідна психологічна підтримка та за потреби необхідні заспокоюючі ліки, оскільки засуджені можуть зазнавати негативних психологічних переживань через отримання інформації про втрати у своїх містах, серед їхніх близьких та знайомих¹. Перелічені дії потребують чіткої правової регламентації як елемент забезпечення прав осіб, які відбувають кримінальні покарання.

Втіленню прав засуджених сприяє здійснення заходів із моніторингу, а також застосування різноманітних способів захисту таких прав. Особливо доцільно вказати на такий спосіб забезпечення прав, як правовий моніторинг – це систематична комплексна контрольна діяльність, спрямована на відстеження, аналіз та оцінку реалізації прийнятих нормативно-правових актів щодо: 1) введення їх у дію в повному обсязі (набрання нормативно-правовими актами чинності, реалізації норм права, викладених у їх перехідних положеннях, прийняття (видання) підзаконних нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію нормативно-правових актів, щодо яких проводиться правовий моніторинг); 2) досягнення запланованих цілей нормативно-правового регулювання, їх впливу на суспільство та (або) на окремі соціальні групи, сектори чи галузі, а також визначення соціальних, правових, політичних, економічних, екологічних, адміністративних та (або) інших можливих запланованих наслідків чи виявлення незапланованих наслідків². Правовий моніторинг повинен проводитись із врахуванням дії ефективності норм соціального права, та соціально-правового характеру в цілому, їх поширення чи пробільності на підставі колізій та правових прогалин стосовно правового статусу таких осіб³. Отже, мова йде про оцінку життєдіяльності, якості та ефективності, зокрема й тих нормативно-правових актів, які спрямовані на забезпечення прав засуджених.

Для визначення змісту забезпечення прав осіб, які відбувають кримінальні покарання необхідно визначити коло суб'єктів, які мають забезпечувати права засуджених, меж їх діяльності та відповідальності за неналежне виконання обов'язків в цій сфері. О. В. Гальцова акцентує увагу

¹ Забезпечення прав засуджених осіб та їх особистої безпеки в період воєнного часу / Українська Гельсінська спілка з прав людини. URL: <https://www.helsinki.org.ua/articles/zabezpechennia-prav-zasudzhenykh-osib-ta-ikh-osobystoi-bezpeky-v-period-voiennoho-chasu/>.

² Про правотворчу діяльність : Закон України від 24.08.2023 р. № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text>.

³ Мельник Я. Я. Правовий моніторинг соціальних прав засуджених до позбавлення волі, звільнених в зв'язку із мобілізацією. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 8. С. 162. URL: http://lsej.org.ua/8_2024/37.pdf.

на тому, що діяльність персоналу установ виконання покарань, який є представником закону та спеціально уповноваженим органом державної влади, зобов'язує їх суворо дотримуватися приписів їх діяльності, оскільки їх професіональний рівень, моральні та особисті риси, рівень культури мають неабиякий вплив на засуджених. До того ж вони повинні враховувати, що ізоляція засуджених від суспільства, постійний дефіцит контактів з оточуючими та близькими підсилюють потребу засуджених у спілкуванні з персоналом установ виконання покарань, а отже впливати на них і у позитивному, і у негативному сенсі. Позитивний вплив на засуджених персоналу установ виконання покарань може знаходити свій прояв у тому, якщо її персоналом здійснюється службова діяльність, яка ґрунтується на безумовному дотриманні чинного законодавства та проявляється у гуманному та шанобливому ставленні до них, засуджена особа буде прагнути до свого виправлення та ресоціалізації, а її посткримінальна поведінка буде спрямована на те, щоб у подальшому не вчиняти нових злочинів. Тому виправлення засуджених у закладах кримінально-виконавчої системи це їх етична переорієнтація і розглядається не тільки як мета, але і як процес і результат соціально-виховної дії на засуджених, яку здійснює її персонал¹. Отже, неправомірною поведінкою тих суб'єктів, які мають забезпечувати права засуджених, має особливо небезпечний характер, оскільки сприяє озлобленню останніх, їх зневіри не лише до представників держави, але й до таких категорій, як «людяність», «гідність», «права людини» тощо. Все це сприяє збільшенню ризиків подальшої протиправної поведінки та зниженню можливостей для повної ресоціалізації осіб, що відбувають кримінальні покарання.

Висновки. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що зміст забезпечення прав осіб, які відбувають кримінальні покарання, складають різноманітні заходи, які спрямовані на створення можливостей для безперешкодної реалізації цих прав. До кола відповідних заходів доцільно віднести: по-перше, чітке законодавче визначення обсягу прав; по-друге, наявність процесуальних механізмів реалізації таких прав; по-третє, визначення способів моніторингу та нагляду щодо реалізації особами, які відбувають покарання, своїх прав; по-четверте, доступні та ефективні засоби та форми захисту означених прав; по-п'яте, визначення позитивної та ретроспективної відповідальності уповноважених на забезпечення реалізації цих прав суб'єктів.

Особливостями такого забезпечення є: по-перше, специфічний склад самих прав (права людини та громадянина, що необмежені законом та вироком суду, а також специфічні права особи, як такої, що відбуває певний вид покарання); по-друге, наявність підвищених ризиків порушення таких прав; по-третє, участь у цьому процесі спеціальних суб'єктів, діяльність яких спрямована на додержання саме прав осіб, які відбувають кримінальні

¹ Гальцова О. В. Вплив персоналу установ виконання покарань на засуджених осіб до позбавлення волі // Розбудова правової держави в Україні: реалії та перспективи : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 24 травня 2019 р.). Одеса, 2019. С. 77.

покарання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Василик В. Регулювання права на працю громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 2. 2021. С. 219–224.
2. Вдовичен О. Права людини в місцях позбавлення волі під час воєнного стану. *Юридична Газета*. 2024. № 9–10. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/prava-lyudini-v-miscyah-pozbavlennya-voli-pid-chas-voennogo-stanu.html>.
3. Гальцова О. В. Вплив персоналу установ виконання покарань на засуджених осіб до позбавлення волі // Розбудова правової держави в Україні: реалії та перспективи : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 24 травня 2019 р.). Одеса, 2019. С. 75–78.
4. Забезпечення прав засуджених осіб та їх особистої безпеки в період воєнного часу / Українська Гельсінська спілка з прав людини. URL: <https://www.helsinki.org.ua/articles/zabezpechennia-prav-zasudzhenykh-osib-ta-ikh-osobystoi-bezpeky-v-period-voiennoho-chasu/>.
5. Зарадюк З. В. Правовий статус засуджених: навчально-методичні рекомендації для студ. юридичного факультету. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. 2022. 32 с.
6. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15/conv#n32>.
7. Мельник Я. Я. Правовий моніторинг соціальних прав засуджених до позбавлення волі, звільнених в зв'язку із мобілізацією. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 8. С. 159–163. URL: http://lsej.org.ua/8_2024/37.pdf.
8. Почанська О. С. Особливості адміністративно-правового забезпечення фізичних (природних) прав і свобод громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні // Актуальні питання функціонування системи кримінальної юстиції України. Харків. 2020. С. 5–9.
9. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань : наказ Міністерства юстиції України від 28.08.2018 р. № 2823/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18#Text>.
10. Про правотворчу діяльність : Закон України від 24.08.2023 р. № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text>.
11. Романов М. В. Права засудженого. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 4. С. 351–354. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9d8fc1a4-bda9-4144-93fa-56a96011d8f1/content>.
12. Телефанко Б. М. Міжнародні стандарти забезпечення прав засуджених. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. С. 488–491. URL: http://lsej.org.ua/12_2022/115.pdf.

Стаття надійшла до редакції 17.02.2025

Viktor V. ZAVIRYUKHA,

Postgraduate Student

(Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine)

CONTENT AND FEATURES OF PROTECTING THE RIGHTS OF PERSONS SERVING CRIMINAL PUNISHMENTS

It is emphasized that the unlawful behavior of those subjects who are supposed to ensure the rights of convicts is of a particularly dangerous nature, as it contributes to the latter's embitterment, their distrust not only of representatives of the state, but also of such categories as «humanity», «dignity», «human rights», etc. All this contributes to an increase in the risks of further unlawful behavior and a decrease in the opportunities for the full resocialization of persons serving criminal sentences. It is noted that the content of ensuring the rights of persons serving criminal sentences consists of various measures aimed at creating opportunities for the unhindered exercise of these rights. The range of relevant measures includes: first, a clear legislative definition of the scope of rights; second, the availability of procedural mechanisms for the exercise of such rights; third, determining methods of monitoring and supervision of the exercise by persons serving sentences of their rights; fourth, accessible and effective means and forms of protection of the specified rights; fifth, the definition of positive and retrospective responsibility of subjects authorized to ensure the implementation of these rights.

It is argued that the features of ensuring the rights of persons serving criminal sentences are: first, the specific composition of the rights themselves (human and civil rights that are unlimited by law and court verdict, as well as the specific rights of a person as such, serving a certain type of sentence); second, the presence of increased risks of violation of such rights; third, the participation in this process of special subjects whose activities are aimed at observing the rights of persons serving criminal sentences.

Keywords: *rights, interests, criminal punishment, criminal legislation.*